

Advies SARC- Sectorraad Kunsten en Erfgoed

24 april 2012

Advies over de rol en betekenis van een steunpunt in de kunsten- en erfgoedsector

---

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC brengt op eigen initiatief advies uit over de rol en betekenis van een steunpunt in de kunsten- en erfgoedsector. Dit thema kwam ook ter sprake op een onderhoud met Vlaams minister voor Cultuur Joke Schauvliege op 28 oktober 2011, waarbij zij aangaf een advies hieromtrent te ondersteunen.

Tijdens verschillende momenten in de loop van de vierjarige werking van de sectorraad leefde voor zowel erfgoed als kunsten het gevoel dat de sectoren gebaat zouden zijn met meer duidelijkheid over de rol en positie van de verschillende spelers in het veld. De per decreet opgerichte en ondersteunde steunpunten¹ zijn daarin grote spelers. Zij vormen dus een goed vertrekpunt om de verschillende rollen trachten uit te klaren.

ADVIES

---

1. Waarom dit advies

De ontstaansgeschiedenis (en dus ook bestaansredenen) van de verschillende steunpunten in de kunsten- en erfgoedsector is zeer verschillend, waardoor zij historisch verschillende structuren en rollen hebben aangenomen.

Dit geldt vooral in het kunstenveld. Zo werd VTi reeds in 1987 opgericht, waardoor het veel ruimte had in zijn ontwikkeling en zijn eigen invulling ook gaandeweg moest ontdekken. Andere steunpunten kenden een meer gezamenlijke oprichting in de periode vanaf 1999. Het Muziekcentrum Vlaanderen kende zijn start in 1999, het VAI volgde in 2001. BAM ontstond eind 2007 uit het samenbrengen van de vzw's Initiatief Audiovisuele Kunsten IAK en Initiatief Beeldende Kunsten IBK, die al langer actief waren in een steunpuntfunctie (resp. 2002 en 2001).

De oprichting van FARO markeert de afsluiting van een fusietraject dat van start ging in 2006 en waarbij de steunpunten Culturele Biografie Vlaanderen (start in 2002) en het Vlaams Centrum voor Volkscultuur (start in 1998) tot één steunpunt voor de sector van het roerend en immaterieel erfgoed samengevoegd werden.

Omwille van deze zeer uiteenlopende trajecten wil de sectorraad bekijken of het mogelijk is te bepalen wat de **kerntaken** van een steunpunt zouden kunnen zijn: welke taken elk steunpunt zou moeten opnemen, ongeacht de historiek en ongeacht de accenten die het

---

¹ Voor het erfgoedveld gaat het om *Faro. Vlaams Steunpunt voor cultureel erfgoed*. In het kunstenveld zijn er vier steunpunten actief: *Vlaams Theater Instituut. Steunpunt voor de podiumkunsten (VTi)*, *Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst (BAM)*, *Muziekcentrum Vlaanderen. Steunpunt voor de professionele muzieksector* en *Vlaams Architectuurinstituut (VAi)*.

management wil leggen. Daarnaast kunnen een aantal optionele taken opgenomen worden om aan de **eigenheid van elke sector** tegemoet te komen.

2. Doel van een steunpunt

Een steunpunt is een autonome organisatie die in het kader van een beheersovereenkomst met de Vlaamse regering de bij decreet vastgelegde sector(en) ondersteunt en stimuleert.

Het steunpunt staat ten dienste van zijn sector. Het heeft tot doel de kwaliteit en efficiëntie binnen die sector te vergroten.

Professionaliteit, deskundigheid, strategische aanpak en gedegen management zijn daarbij algemene sleutelwoorden.

3. Positionering in het veld

De wijze waarop elk steunpunt zijn rol opneemt, kan in de praktijk nogal verschillen. Dit is uiteraard afhankelijk van de eigenheid van elke sector zelf, die om een specifieke aanpak vraagt. Maar het is zonder twijfel ook afhankelijk van de ontstaansgeschiedenis van het steunpunt en van het profiel van de leidinggevende en de medewerkers.

De sectorraad positioneert een steunpunt **in het midden tussen administratie en veld**. Het is zelf geen veldspeler maar moet de noden van de sector beschrijven en een loketfunctie vervullen. Een steunpunt is een kenniscentrum of -netwerk en een draaischijf voor expertiseontwikkeling dat de noden van de eigen sector detecteert en praktijkondersteuning biedt en dat informeert over beleid en regelgeving. Daarbij is het niet wenselijk om andere – beleidsvoorbereidende – taken op zich te nemen.

Een steunpunt is dus:

- een observator en dienstverlener
- een knooppunt, geen gesloten instituut
- een schakel tussen diverse actoren binnen zijn sector
- een schakel tussen veld en overheid
- een aanspreekpunt voor andere sectoren en voor het middenveld

De gezamenlijke steunpunten moeten het hele veld dekken.

De relatie tussen een steunpunt en spelers als expertisecentra, belangenbehartigers, administratie,... moet duidelijk zijn door de verschillende taken die ze vervullen. Zo moet de relatie met belangenbehartigers er een van dialoog zijn, maar het is duidelijk dat het verschillende spelers met van elkaar verschillende taken en rollen zijn. Een steunpunt is geen actieve bemiddelaar, wel een tussenschakel tussen administratie en veld.

4. Bestuurlijke organisatie

De sector moet voldoende representatief zijn binnen een steunpunt. Dit vraagt uitklaring van de Algemene Vergadering en de Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur moet een evenwichtige samenstelling kennen: naast een onafhankelijke voorzitter en onafhankelijke deskundigen moeten er ook vertegenwoordigers zijn uit elke deelsector van het terrein dat het steunpunt beslaat. Verder moet de Raad van Bestuur ook een lid met managementervaring hebben. De sectorraad beveelt aan om dit in de beheersovereenkomsten in te schrijven.

Het is belangrijk een transparante inkijk te hebben op hoe en door wie de aansturing van een steunpunt gebeurt en wie impact heeft op de agendasetting. De sector moet een actieve partner zijn die regelmatig geconsulteerd en geïnformeerd wordt.

De bestuurlijke organen moeten de breedte van de sector vertegenwoordigen en **representatief en deskundig** zijn.

Zowel in het erfgoedveld als voor het lokale cultuurbeleid is enkele jaren geleden de oefening gemaakt om tot één steunpunt te komen. Ook in de kunstensector, waar de versnippering groot is, zou er kunnen nagedacht worden over (nog) meer samenwerking om de slagkracht te verhogen. De laatste jaren werd immers al op bepaalde vlakken een gemeenschappelijke aanpak beoogd.

De sectorraad vindt het echter al een belangrijke stap om de basisstructuur, positionering en werking van alle steunpunten zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen en zo tot een gemeenschappelijk referentiekader te komen, zodat de dienstverlening in elke sector van gelijke aard en kwaliteit kan zijn.

Een gedegen management sluit aan bij een **gelijkvormige beleidscyclus** voor alle steunpunten, die met mekaar kan vergeleken worden.

5. Basistaken

Een steunpunt moet ten eerste **op de hoogte zijn van de noden** van zijn sector en ten tweede de **doorstroming van informatie** tussen beleid en veld langs beide kanten organiseren.

Praktijkondersteuning

- Analyseren (van veld en spelers, praktijken, instrumenten).
- Detecteren van noden.
- Stimuleren van kritische reflectie en debat, professionalisering en vorming in een beleidsuitvoerend kader (vb. verbetering van de werking van organisaties, bieden van praktijkondersteuning).
- Focussen op een ruim internationaal en interdisciplinair referentiekader.

Communicatie en beeldvorming

- Op gang brengen van een informatiestroom, doorgeven en delen van kennis en informatie.
- Aanreiken van (externe) informatie over methodes en methodieken.
- Netwerken.
- Dialoog binnen en buiten de sector blijvend activeren.

Als **observator** detecteert een steunpunt permanent de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen binnen en buiten zijn sector.

Daarnaast gaat het binnen de steunpunten om **praktijkondersteuning, communicatie en beeldvorming** waarbij informatie, analyse en stimulering de belangrijkste hefbomen zijn.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Johan Thielemans, voorzitter
Heidi De Nijn, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris